

okrevanje. Nekatere v pljučih še vedno nosim krogle, ki me je ranila. Kot pravijo zdravniki, jo bom nosil do smrti, ker bi bila operacija sedaj tvegana. V srcu pa bom do smrti nosil spomine na številne bojne tovariše, ki so mi nesebično, z ljubeznijo in požrtvornostjo pomagali v težkih trenutkih in mi rešili življenje. Z velikim spoštovanjem in hvaležnostjo se spominjam borcev, ki so me ranjenega nosili, pletle žence, ki me je z ubogo kranico vozila ponoči proti Mrzli Ruپی. S spoštovanjem in hvaležnostjo se spominjam bolniškega osebjaja. Prepričan sem, da je storilo vse, kar je bilo mogoče. Sebi očitam, ker nisem izpolnil obljube, da bom po vojni obiskal pol, po kateri so me vozili in nosili v bolnišnico, in ljudi, ki so to storili. Še do danes nisem bil na kraju, kjer je bila partizanska bolnišnica Paula in kasneje zašilno zavetišče nekje daleč v Trnovskem gozdu.

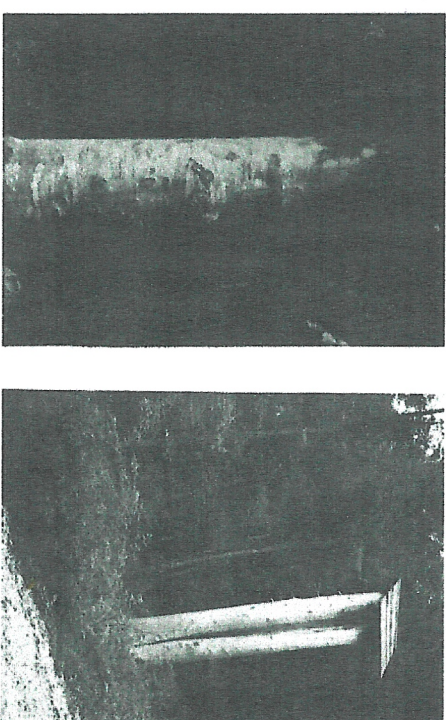
Po velikem ljudskem zborovanju v vasi Okroglica pri Šempasu v Vipavski dolini sem odšel v Gorenjo Trebušo, da bi obiskal ženo, ki me je vozila proti Mrzli Ruپی v noči z 8. na 9. junij 1944. Spraševal sem po vasi in izvedel, da je že umrla. Ko se mi po 47 letih vračajo misli na te ljudi, jih soočam z današnjimi odnosi med ljudmi!

V Ljubljani, novembra 1991

TRI SMREKE

Selitev bolnice konec junija 1944 ni bila običajna hajka. Nena- vada je bila zato, ker so se v hajkah partizani unikali pred napadajočim sovražnikom, mi pa smo bežali iz svojih skrivnih postojank pred izdajo, ki je pretla dvema oddelkoma bolnice, obema javkama, ekonomatu in celo sami organizaciji delovanja bolnice.

Še pod Italijo so Tisovci in Kozje stene poznali gozdari, pravi in divji lovci. V naši vojni pa so bili ti kraji večkrat pribežališče enot ob začasnem umiku pred sovražnikom, za načrtovan ali nenačrtovan počitek, predah pred novimi boji. Naši ranjenci pa so potrebovali več kakor redna vojska: muiji

Križ, vrezan v bukev. Tu je bilo zašilno prebivališče ranjencev v Tisovcu julija 1944 (levo) – Tri smreke pri zašilnem prebivališču ranjencev v Tisovcu

so bili streha, ležišča, veliko vode, prostor za najskromnejšo pripravo hrane in možnost dostopa po čimbolj skritih poteh. V to pribežališče smo pripeljali ranjence iz Mrzle Ruپی čez Posušanje ali pa čez vasico Mala Gora in po odcepu na to gozdno cesto. Od »treh smrek« ob cesti ranjencev nismo več vozili, temveč nosili, da ne bi začasno najeti oziroma mobilizirani vozniki vedeli, v kateri smeri in kako daleč bodo skriti. Kasneje so te tri smreke, zraščene tesno druga ob drugi iz ene korenine – tedaj še zelene – gozdarji rešili pred propadom: odstranili so lubje in sušile se vrhove, več kot deset metrov visoka debela pa pokrili s streho, da jih vlaga ne bi uničila.

Prebivališče ranjencev je bilo kakšnih deset minut od tod, v dolinici, kjer je bilo skalovje kot pripravljeno za terasasto namočene pogoarde. Po vodo je bilo treba hoditi k vodnjaku ob opuščenih gozdarskih hišah, ali pa jo zajemati iz bližnjega brezna, spuščajoč se vanj po lestvi. Zraščeno vejevje po kolovozu za tem začasnim skrivališčem ranjencev je oviralo pogled na široko dolino, na Krekovše in Čekovnik. Križ na buki, ki ga je vrezal neznanec, pa pove, da je bila tu zaščiten sanitetna enota.